

ÖZEL GEREKSİNİMLİ ÖĞRENCİLER İÇİN BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ÇALIŞTAY RAPORLARI

Çalıştay Onursal Başkanları

Berna YILMAZ

Mütevelli Heyet Başkanı ve ENEV Yönetim Kurulu Başkanı

Prof. Dr. M. Necmettin ATSÜ

İstanbul Kent Üniversitesi Rektörü

Çalıştay Başkanı: Prof. Dr. Dilara ÖZER

25-27 Mayıs 2021

İstanbul

ÖNSÖZ

Ülkemizde 1983 yılında 2916 sayılı “Özel Eğitime Muhtaç Çocuklar Kanunu” ile başlatılan kaynaştırma uygulamaları her geçen yıl daha çok özel gereksinimli öğrenciyi kapsayacak şekilde genişlemiş ve son yıllarda %70 oranını aşacak düzeye ulaşmıştır. Ancak kaynaştırma uygulamaları konusunda yapılan araştırmalar, sınıf öğretmenlerinin, okul yöneticilerinin, velilerin ve özel gereksinimli öğrencilerin kaynaştırma eğitiminde yaşadığı sorunlara dikkat çekmektedir (Eğitim Reformu Girişimi-ERG, 2018, sf. 58).

Bu sorunlardan biri de özel gereksinimli öğrencilerin beden eğitimi dersine tam ve eşit katılımlarını sağlamada karşılaşılan engellerdir. Halbuki [Birleşmiş Milletler Engelli Hakları Sözleşmesi 30. Madde 5. Fıkra](#) temelinde yer alan sözleşme maddeleri özel gereksinimi olan her yaştan bireyin beden eğitimi ve spora katılımlarının sağlanması konusunda çeşitli yükümlülükler getirmektedir. Bu yükümlülükler temelinde okullarda sunulan olanakları incelemek ve eğitimin her kademesinde görev yapan beden eğitimi öğretmenleri, özel eğitim öğretmenleri ve sınıf öğretmenlerini güçlendirmek yolu ile özel gereksinimli öğrencilerin beden eğitimi dersine tam ve etkin katılımlarını desteklemek amacıyla 25-27 Mayıs 2021 tarihinde bir çalıştay düzenlenmiştir. İlk iki gün davetli konuşmacıların yer aldığı program üçüncü gün beden eğitimi ve spor derslerine erişimleri ile ilgili olarak sorunlar ve çözüm yollarının tartışıldığı yedi farklı oturum ile devam etmiştir. Özel gereksinimli bireyler, aileler, öğretmenler, antrenörler ve akademisyenlerin katıldığı bu oturumlardan görüşme yöntemi ile elde edilen sorunlar ve çözüm yollarını içeren veriler bu kitapçıkta raporlandırılmıştır.

Çalıştayın gerçekleştirilmesini destekleyen başta üniversitemiz Mütevelli Heyet Başkanı Sayın Berna Yılmaz ve Rektörümüz Sayın Prof. Dr. Necmettin Atsü olmak üzere, Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğüne, çalıştay kurullarında görev alan değerli meslektaşlarıma, konferanslara ve çalışma gruplarına katılan tüm katılımcılara teşekkür ediyorum. Bu raporun özel gereksinimli öğrencilerin beden eğitimi ve spora tam ve etkin katılımlarının sağlanması için okullarda sürdürülebilir iyi modellerin geliştirilmesine katkı bulunmasını dileği ile sevgi ve saygılarımı sunuyorum.

Prof. Dr. Dilara Özer
Çalıştay Başkanı

ÇALIŞTAY GRUP 1: ERKEN ÇOCUKLUK DÖNEMİNDE ÖZEL GEREKSİNİMLİ ÇOCUKLARIN MOTOR BECERİLERİNİN GELİŞTİRİLMESİNDE ENGELLER VE ÇÖZÜM YOLLARI

Kolaylaştırıcılar: Prof. Dr. Yeşim Fazlıoğlu*, Öğr. Gör. Gülsüm Hatipoğlu Özcan**

Uzmanlar: Dr. Öğr. Üyesi Aynur Aydoğan, Öğr. Gör. Gülsüm Hatipoğlu Özcan, Öğr. Gör. Nilüfer Tokgöz, Çocuk Gel. Uzm. Hatice Tanık, Çocuk Gel. Uzm. Özgür Kurt

Sekretarya: Özgür Kurt***

*Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Temel Eğitim Bölümü Okulöncesi Öğretmenliği Programı

**Gelişim Üniversitesi Spor Bilimleri Yüksekokulu Engellilerde Egzersiz ve Spor Bilimleri Bölümü

*** Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Engelli Çalışmaları Doktora Programı

Katılımcı Sayısı: 24

GİRİŞ

Bu bölümde akademisyenler ve alanın uzmanları tarafından gerçekleştirilen sunumlar kapsamındaki başlıklara ve bu başlıklar altında aktarılan bilgilerin özetine yer verilmiştir.

Erken çocukluk döneminin özellikleri, önemi ve eğitim süreci

- Erken çocukluk dönemi, beceri kazanımı için kritik bir dönemdir.
- Çocuk gelişimi, genetik özellikler ve çevrenin etkileşimi sonucu gelişir. Çevrenin düzenlenmesi ve desteğin yanı sıra bu süreçte çocuğa sunulan deneyimler önemlidir.
- Erken çocuklukta öğrenme yeteneği yüksek düzeydedir. Deneyimler vasıtasıyla öğrenme kapasitesi artar. Olumlu deneyimler, erken dönemde yetersizliklerin düzeltilmesi açısından çok önemlidir.
- Doğru eğitim modelleri ve programlarla farklı gelişim gösteren çocukların desteklenmesi çok önemlidir.
- Gelişimin bir bütün olarak ilerlediği düşünülürse bu deneyimler ve erken çocukluk eğitimi önem arz ediyor.
- Ülkemizde farklı kurumlarda erken çocukluk eğitimi destekleniyor ancak çok daha iyi bir yerde olabiliriz.

Okul öncesi eğitimde farklı branşlarda disiplinler arası çalışmanın önemi ve beden eğitimi bölümlerinde yürütülen programların yeterliliği

- Eğitimde farklı branşlarda disiplinler arası çalışma önemlidir. Özellikle okul öncesi dönem motor beceri gelişimi için kritik bir dönemdir. Ancak, okul öncesi dönemde beden eğitimi aktiviteleri yetersizdir.
 - Okul öncesi öğretmenleri üzerinde yapılan bazı çalışmalar, öğretmenlerin açık alan ve harekete ilişkin uygulamalardan kaçındıklarını, bu tür etkinlikleri yorucu bulduklarını, çocukları kontrol etme ve etkinlikleri sürdürmeyi yönetmede zorluk yaşadıklarını ve bu nedenle stresli olduğunu belirttiklerini bildirmiştir (Bilton, 2010; Wilson, 2008; Maynard & Waters, 2007; Wilson, 2008; Alat ve ark., 2012). Bu noktada okul öncesi eğitimde beden eğitimi öğretmenlerinin istihdam edilmesi büyük önem arz etmektedir.
 - Ancak, okulöncesi ve çocuk gelişimi uzmanları da bu yaş grubundaki çocuklarla çalışma, onların özelliklerini anlama ve eğitimlerini planlamada beden eğitimsel donanımları konusunda endişeliler.
 - Okul öncesi öğretmenleri ile beden eğitimi öğretmenlerinin birlikte çalışması desteklenmeli. Gerek okul öncesi öğretmenleri gerekse beden eğitimi öğretmeni yetiştiren yükseköğretim kurumlarının program yeterlilikleri üzerinde çalışmaları gerekebilir.
 - Beden eğitimi ve spor dersi tüm çocuklarda olduğu gibi özel gereksinimli çocuklar için de dil gelişimi, akademik beceri gelişimi, sosyal gelişim, beden algısı, oyun becerileri ve motor beceri gelişimi gibi birçok alanda çocuğun gelişimi üzerinde çok etkili olan ve aynı zamanda çocuklara haz veren en önemli derslerden biridir. Dolayısıyla, beden eğitimi sayesinde çocuklar hareket becerilerinden çok daha fazlasını kazanmaktadırlar.
- Türkiye'deki mevcut eğitim sistemi ve farklı gelişen çocukların motor becerilerinin desteklenmesinde özel olimpiyatlar
- Türkiyede'ki mevcut eğitim sisteminin yeterliliklerinin değerlendirilmesi açısından evrensel tasarımın önemi göz önünde bulundurulmalı.
 - Farklı gelişen çocukların motor becerilerinin desteklenmesinde özel olimpiyatlar önemli fırsatlar sunmaktadır.
 - Erken eğitim sürecinin desteklenmesi ve yaygınlaştırılması sürecinde yasal düzenlemeler etkili olmuştur.

Erken dönemde motor gelişimin önemi

- Erken dönemde motor gelişim diğer gelişim alanlarına da katkı sağlaması nedeniyle önemlidir.
- Öncelikli olarak geliştirilmesi gereken motor beceriler göz önünde bulundurularak eğitim programı planlanmalıdır.
- Okulların mimarisi daha fazla hareket edebilecekleri şekilde dizayn edilmelidir.
- Eğitim programları yapılırken motor becerilerin alt alanlarından olan oral motor beceriler desteklenmeli.
- Konuşma üretimi hem hareketlerden hem de gözlemlerden etkileniyor.
- Ritmik kol hareketleri dil kazanımında mırıldanma dönemi arasında bir ilişki vardır.
- Motor gelişim, dil gelişimi için bir düzenleyicidir. Bu nedenle, erken çocukluk döneminde motor gelişimin desteklenmesi iletişim becerileri açısından önem arz etmektedir.

Erken çocukluk döneminde oyunun önemi

- Oyun oynamak çocuk gelişimi üzerinde önemlidir.
- Dil ve iletişim becerileri, zihin gelişimi ve problem çözme becerileri üzerinde etkilidir.
- Uygun oyun ortamları, çocuğun sosyalleşmesi için önemlidir.
- Farklı gelişen çocukları oyun ortamlarında oyunu başlatma-sürdürme ve akran etkileşimlerinin desteklenmesi önemlidir.

MEVCUT SORUNLAR

- Ülkemizde eğitim veren farklı kurumlarda, erken çocukluk eğitimi açısından standartların yetersizliği
- Mevcut eğitim sistemi içerisinde özel gereksinimli çocukların ihtiyaçlarının karşılanması konusunda sunulan fırsatların yetersizliği
- Okul öncesi eğitimde çocuklara sunulan eğitim ortamlarının daha fazla hareket edebilecekleri alanlar şeklinde düzenlenmemesi
- Okul öncesi dönem etkinliklerinde beden eğitimi aktivitelerine yeterince yer verilmemesi
- Okul öncesi öğretmenlerinin fiziksel aktivite gerektiren açık alan etkinliklerine karşı yetersizlikleri ve olumsuz tutumları
- Beden eğitimi öğretmenlerinin okul öncesi dönem çocuklarının özelliklerine yönelik bilgi düzeylerinin yetersizliği

ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

- Türkiyede'ki mevcut eğitim sisteminin yeterliliklerinin değerlendirilmesi açısından evrensel tasarımın önemi göz önünde bulundurulmalıdır.
 - Akran eğitimcilerin kullanımı
 - Eğitimde erişebilirlik-sürdürülebilirlik hedefleri çerçevesinde tüm kurumların standartlarını çocuğun eğitimden en üst düzeyde fayda sağlayacağı şekilde oluşturmaları
 - Okullar, çocuklara geniş hareket imkanı sunacak alanlara sahip nitelikte dizayn edilmeli ve fiziksel aktivite düzeyleri arttırılmalıdır.
 - Okul öncesi öğretmenlerinin fiziksel aktivite içeren etkinliklerde daha yetkin ve donanımlı olmalarını sağlamak açısından bu uzmanları yetiştiren yükseköğretim kurumlarının program yeterlilikleri ve müfredatlarını gözden geçirmeleri önerilmektedir.
 - Beden eğitimi öğretmenlerinin erken çocukluk dönemindeki çocuklarla daha başarılı eğitim deneyimleri yaşamaları açısından yükseköğretim kurumlarının program yeterlilikleri ve müfredatlarını gözden geçirmeleri önerilmektedir.
 - Okul öncesi eğitim kurumlarında beden eğitimi uzmanlarının istihdamı sağlanmalıdır.
- Yukarıda belirtilen çözüm önerilerinin; erken çocukluk döneminde gerek tipik gelişim gösteren gerekse özel gereksinime sahip çocukların motor gelişimlerini olumsuz etkileyen unsurların iyileştirilmesine ve bu çocukların hareket kapasiteleri ve fiziksel aktivite düzeylerinin arttırılmasına imkan sunacak süreçlere dikkat çekmesi açısından önemli katkılar sunacağı öngörülmektedir.

ÇALIŞTAY GRUP 2: BEDEN EĞİTİMİ DERSİNDE BÜTÜNLEŞTİRME UYGULAMALARI YOLU İLE OKUL KÜLTÜRÜNÜN GELİŞTİRİLMESİ; ENGELLER VE ÇÖZÜM YOLLARI

Kolaylaştırıcılar: Dr. Sibel NALBANT*, Dr. Ahmet SANSİ**, Dr. Atike YILMAZ***

Sekretarya: Edanur ŞAHİN ****

* Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümü

**Bolu İzzet Baysal Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi Antrenörlük Bölümü

***Muş Alparslan Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi Engelliler için Egzersiz ve Spor Bölümü

**** Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümü Lisans Öğrencisi

Katılımcı Sayısı: 62

GİRİŞ

Eğitimde temel amaç, çeşitlilik düzeyine bakılmaksızın öğrenciyi, özel gereksiniminden ve/veya engelinden kaynaklı ayırıştırmak yerine kapsayıcı nitelikte, gerekli düzenleme ve uyarlamalarla okula, sınıfa, topluma bütünleştirmek olmalıdır. Eğitimde kapsayıcılık, her çocuğa eşit düzeyde erişim fırsatı sunulması olarak da tanımlanabilir. Kaynaştırma ise kapsayıcı eğitim için bir tür eğitsel modeldir. Kaynaştırma eğitimi, özel gereksinimi ve/veya engeli olan öğrencilerin, bir örgün eğitim okulunda, okulun eğitsel uygulamaları değiştirilmeksizin eğitim alabildikleri bir süreç olarak tanımlanmaktadır. Türkiye'deki sistemde, öğrencilerin eğitsel tanılama sonuçları "ağır, orta ve hafif düzeyde engelli" şeklinde sınıflandırılmaktadır. Engel seviyesi hafif olarak tanımlanmış olan öğrencilerin okula devam edebilmeleri, okuldaki eğitsel uygulamalarda yalnızca çok küçük değişiklikler gerektirdiğinden bu öğrenciler kaynaştırma eğitimine alınabilmektedir. Kaynaştırma eğitimine ek olarak son yıllarda adından sıkça söz edilen bütünleştirme eğitimi kaynaştırma ile benzer olmakla birlikte daha geniş tabanlı içeriğe sahiptir. Her iki kavram da bireyselleştirilmiş eğitim programına ihtiyaç duyan özel gereksinimli öğrenciler için bir tür eğitsel yaklaşım modelidir. Bütünleştirme kavramı, kaynaştırmadan farklı olarak her tür ve düzeydeki özel gereksinimi ve/veya engeli olan öğrencilerin sınıf etkinliklerine tamamen

dahil edilmesi anlamına gelir. Buna göre kaynaştırma engel seviyesi hafif olarak tanılanmış olan öğrencilerin örgün eğitime dahil edilmesini, bütünleştirme ise hafif düzeyde engeli olan öğrencilerin yanı sıra orta ve ağır düzeyde engeli olan öğrencilerin de örgün eğitime dahil edilmelerine olanak sağlayan modeldir.

Bütünleştirme eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanması açısından önemlidir. Çağdaş toplumlarda “eğitimde fırsat eşitliği” ilkesini benimsemek gelişmişlik göstergesi olarak kabul edilmektedir. Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) tarafından 2000 yılında yürürlüğe giren ve son olarak 2018 yılında güncellenen Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliklerinde bütünleştirmeye ilişkin usul ve esaslar belirlenmiştir. Bu kapsamda okullardaki bütünleştirme iklimi daha önemli hal almıştır.

Beden eğitimi dersi, sözel ya da sözel olmayan iletişime olanak sağlayan, her tür ve düzeydeki öğrenciye gelişimsel yeterlilik doğrultusunda kendini ifade etme fırsatı sunan dolayısıyla herkes için eşit katılımın sağlanabildiği derstir. Bu yönü ile beden eğitimi dersi, bütünleştirme eğitimi için bir araç olarak düşünülebilir. Uyarlanmış beden eğitimi, özel gereksinimli çocuk ve gençlerin gelişimini desteklemek ve hareket etme gereksinimlerini karşılamak amacıyla yeteneklerine, sınırlılıklarına ve ilgilerine göre düzenlenmiş beden eğitimi programlarının uygulanmasını kapsar. Özel eğitimde beden eğitiminin önemi kanıta dayalı çoğu bilimsel çalışmaya ortaya konulmuştur. Beden eğitiminde, bütünleştirme ikliminin oluşturulması ve özel gereksinimli bireylerin tam ve başarılı katılımlarında, anne-babanın olumlu görüşü, eğitimcilerin tutumu ve eğitimcilerin mesleki alan bilgisi yeterlilikleri ön plandadır. Ancak beden eğitime katılım, yasalarla güvence altına alınan eğitim hakkıdır!.. Öğretmenler, öğrenciyi dersten muaf tutmak yerine öğrencinin derse aktif katılımını sağlamakla yükümlüdür. Bu yükümlülüğün gerektirdiği temel koşul ise özel eğitim ve kapsayıcı beden eğitimi/uyarlanmış beden eğitimi konusunda temel bilgi ve beceriye sahip olmaktır.

MEVCUT SORUNLAR

1. Beden Eğitimi Öğretmenleri Bakış Açısından Sorunlar

- Beden eğitiminde bütünleştirme uygulamaları konusunda beden eğitimi öğretmenlerinin çoğunlukla olumlu tutuma sahip olmalarına karşın mesleki bilgi ve beceri noksanlığı ve alan, malzeme yetersizliğinden dolayı özel gereksinimli öğrencileri beden eğitime dahil etmede yaşanan güçlükler,

- Beden eğitimi dersinde eşit fırsatlar yaratmak için çaba olmasına karşın normal gelişim gösteren akran ve anne-babalarının ya da okul idarecilerinin olumsuz tutumlarından dolayı yaşanan güçlükler,
- MEB de beden eğitimi öğretmenlerinden beklentinin, “okul sporlarında başarı” olmaya odaklı olmasından dolayı özel gereksinimli öğrenciyi beden eğitimine dahil etmek için gerekli zamanı ayıramamak,
- Özel gereksinimli öğrenciyi beden eğitimine dahil etmek için çocuğun yakın çevresi ile işbirliğinin önemli olmasına karşın anne-baba ve çocuğu yakından takip eden sağlık sorumlusu ile işbirliğinde yaşanan sorunlar
- Özel beden eğitimi konusunda mesleki bilgi ve becerinin geliştirilmesi için yararlanılacak olan seminer, kurs, konferans, yazılı ya da görsel destek materyaline erişim konusunda güçlükler

2. Özel Gereksinimli Öğrenci Bakış Açısından Sorunlar

- Engellilik/Özel gereksinimli öğrenci algısı nedeniyle tercih edilmeyen oyun arkadaşı olma,
- Erişim sorunu (Spor salonu, malzeme, müfredat vb.) nedeniyle beden eğitimine katılmama,
- Akran zorbalığı (Fiziksel ve sözel şiddet) nedeniyle beden eğitimine katılım motivasyonu yetersizliği,
- Beden eğitimi öğretmenin, derse dahil etmek yerine dersten muaf etme tutumunda olması,
- Özel gereksinimli öğrencilerin hareket kapasitesi yeterlilikleri konusunda akranların farkındalığının olmaması ve buna bağlı olarak olumsuz sosyal ilişkilerin ortaya çıkması

3. MEB Kurumu (Okul vb.) Temsilcileri Bakış Açısından Sorunlar

- Beden eğitimi öğretmenlerinin öğrenciyi derse dahil etmek yerine dersten muaf tutma eğiliminde olması,
- Uyarlanmış / Bireyselleştirilmiş beden eğitimi uygulamalarının bir tür eğitim hakkı olmasına karşın, öğretmenin tercihine; özel gereksinimli öğrenciyi öğretme arzusu ve motivasyonuna bağlı olarak yürütülmesi
- Özel beden eğitimi konusunda MEB Tasarım beceri atölyelerinde özel beden eğitimi ve spora yer verilmesi yaklaşımının benimsenmesine karşın beden eğitimi öğretmenlerinin eğitimci görevini üstlenme talebinin yetersiz olması,
- Öğretmenlerin okullardaki farkındalık çalışmalarını sadece belirli gün ve haftalarla (3 Aralık Dünya Engelliler Farkındalık Günü, 2 Nisan Dünya Otizm Farkındalık Günü vb) sınırlı gerçekleştirme eğiliminde olması, süregelen farkındalık çalışmaları uygulamalarına karşın sorumluluk üstlenmede motivasyon yetersizliklerinin bulunması,
- Normal gelişim gösteren akran ve anne-babalarının olumsuz tutumları,

- Okulların fiziki şart (rampa, spor alanı ve malzemesi vb) yetersizlikleri,
- Okulların özel beden eğitimi konusunda güçlenmesi için iş birliği (Yerel yönetimler, kulüpler, aileler) yapılacak kişi ve kurumların anahtar rolünde önemli olmasına karşın işbirliklerinde karşılaşılan güçlükler,

4. Anne-Baba Temelli

- Öğretim kurumu ile iş birliğinde yaşanan güçlükler,
- Uyarlanmış ve Bireyselleştirilmiş Beden Eğitimi Programlarının özel gereksinimli öğrenciler için bir tür eğitim hakkı olduğu konusunda bilinç yetersizliği,
- Uyarlanmış ve Bireyselleştirilmiş Beden Eğitimi Programlarının kazanımları konusunda bilgi yetersizliği,
- Normal gelişim gösteren akran ve anne-babalarının olumsuz tutumlarından dolayı karşılaşılan güçlükler
- Okul faaliyetlerine katılım (kermes, kültürel geziler, resmi bayramlarda rol alma(dans, step aerobik vb.) yetersizliği ve bunun bir sonucu olarak okul aidiyeti ve sosyal beceri geliştirmede yaşanan sınırlılık.

ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

A.YÖNETİMSEL SORUNLARIN ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

- Özel beden eğitime katılım yararına yönelik toplumun tüm üyelerinin (özel gereksinimli çocuğu olan, olmayan anne babalar, okul idarecileri, özel eğitim ve rehabilitasyon kurum sahipleri) bilinçlendirilmesi,
- Özel beden eğitime katılımın bir eğitim hakkı olduğu konusunda (özel gereksinimli çocuğu olan, olmayan anne babalar, okul idarecileri, özel eğitim ve rehabilitasyon kurum sahipleri) bilgilendirme yapılması,
- Normal gelişim gösteren çocuklar ve anne-babalarına yönelik tutum ve farkındalık etkinliklerinin yapılması,
- Süreğen farkındalık eğitimi gerekliliği ve öneriler (öğretim programına paralimpik oyunlar, eklenebilir ve böylece akran zorbalığının engellenmesi için akran ve anne-babalarının tutumlarının geliştirilmesi sağlanabilir)
- Pandemiden kaynaklanan öğrenme kayıpları ve hareketsizliğe yönelik okullarda alınması gereken tedbirlerin iyileştirilmesi,
- Özel gereksinimli öğrencilerin yetenekleri doğrultusunda spora yönlendirilmesi,
- Öğretim programlarındaki derslerin içeriklerinde yer alan spor dallarının, uyarlanmış spor olarak öğretim programında yer alması (sınıfta özel gereksinimli öğrenci olsun

- yada olmasın, haftanın konusu basketbol ise beden eğitimi öğretmeni uyarlanmış basketbolu da anlatabilir)
- Ailelerin özel gereksinimli çocuğa karşı fazla koruyucu tutum sergilemelerinin öğrencinin bağımsızlaşmasını engellediği konusunda bilinçlendirme yapılması,
- Okul, aile ve kurum işbirliğine dayalı yaşanan problemlerin işbirliği çerçevesinde çözülmesi gerekliliği
- Paydaşlar arası bilgi paylaşımına yönelik düzenli etkinlikler yapılması gerekliliği

YAPISAL SORUNLARIN ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

- MEB ve Yüksek Öğretim Kurumu (Spor Bilimleri ve Eğitim Fakülteleri) iş birliğinin geliştirilmesi gerekliliği
- Destek eğitim kurumlarında beden eğitimi derslerinin zorunlu olması gerekliliği
- Özel eğitim ve rehabilitasyon kurumlarında Beden Eğitimi Öğretmeni ve Antrenör yetiştiren üniversite mezunlarının istihdamının sağlanması gerekliliği
- Öğretmen adayları için eğitimde ortak müfredatın kullanılması gerekliliği
- Öğretmenlerin olumlu tutum geliştirmesi ve mesleki yeterliliklerinin arttırılması gerektiği
- Beden eğitimi öğretmenlerinin düzenli hizmet için eğitim yolu ile mesleki bilgi ve becerilerinin arttırılması
- Bütünleşik beden eğitimi ortamı için okul alanlarının gözden geçirilmesi ve gerekli tedbirlerin alınması
- Farklı yetersizlik gruplarının (işitme yetersizliği, görme yetersizliği vb.) gereksinimlerine yönelik öğretim programının güncellenmesi
- Erken çocukluk döneminden itibaren beden eğitimi uygulamalarının başlanmasına yönelik çalışmalara yer verilmesi
- Erişilebilirlik (okula - spor alanına transfer, müfredata erişim) ve sürdürülebilirlik problemlerine yönelik çözüm önerilerinin arttırılması gerekliliği
- Mevcut beden eğitimi öğretim programlarının esnek ve eklektik yapıda olmasına karşın bütünleştirme yaklaşımı açısından yeniden gözden geçirilmesi

ÇALIŞTAY GRUP 3: ÖZEL EĞİTİM SINIFI VE ÖZEL EĞİTİM OKULLARINDA BEDEN EĞİTİMİ DERSLERİNDE KARŞILAŞILAN GÜÇLÜKLER VE ÇÖZÜM YOLLARI

Kolaylaştırıcılar: Dr. Büşra SÜNGÜ* , Doç. Dr. Elif TOP**

*Süleyman Demirel Üniversitesi Eğirdir Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu

**Uşak Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümü

Katılımcı Sayısı: 40

GİRİŞ

Özel eğitim sınıfı ve özel eğitim okullarında beden eğitimi derslerinde karşılaşılan güçlükler ve çözüm önerilerini tartıştığımız bu grupta, öncelikle katılımcılarımızdan öğretmenlere ardından engelli bireye sahip ailelere, öğretmen adaylarına ve son olarak akademisyenlere söz vererek karşılaşılan sorunlar ve çözümleri her birinin bakış açısından tartıştık. Aşağıda bu konuşmalar her birinin bakış açısından yer verilmiştir.

Öğretmen Bakış Açısı ile Beden Eğitimi Sınıflarında Yaşanılan Engeller

- Programdaki uygulamalarda en çok materyal eksikliği ve bu uygulamaların yapılacağı fiziki imkansızlıklar dile getirilmiştir. Özellikle medikal spor malzemelerinin (koşu bandı ve bisiklet) eksikliği başta gelmektedir.
- Özel gereksinimli öğrencinin seviyesine göre öğretim yöntem ve etkinlik uyarlamalarında bazı sorunlar yaşanmaktadır.
- Özel gereksinimli öğrencilere motor beceri öğretiminde yeterlilik sorunları olduğu belirtilmiş, lisans eğitimi ve hizmet içi eğitimlerindeki eksikler vurgulanmıştır. Örneğin; teori ile pratiğin çok farklı olması, lisans eğitiminde okul deneyimi ve öğretmenlik uygulamaları derslerinin özel eğitim okullarını kapsamaması gibi sorunlar.
- Beden eğitimi ders saatinin 5 saatten 3 saate düşürülmesi müfredattaki programın özel gereksinimli bireylere kazandırılmasını zorlaştırılmaktadır.
- Özel eğitim okullarında stajyer öğretmenlerden yararlanılmaması
- Kılavuz Kitapların uygulanabilir olmaması
- Özel eğitim merkezlerinde beden eğitimi dersinin zorunlu bir ders olmaması önemli bir engel olarak belirtilmiştir.
- Farklı engel düzeylerindeki öğrencilerin bir arada aynı sınıfta olması dersin işlenişi ve yönetimi konusunda sorun çıkarmaktadır.

Öğretmen Bakış Açısı ile Beden Eğitimi Sınıflarına Yönelik Çözüm Önerileri

- Öğretmenlerin tecrübe kazanmaları ve hizmet içi eğitimlerin artırılması
- Beden Eğitimi ders saatlerinin artırılması ve sınıf mevcudunun azaltılması,
- Öğretmen tutumlarına yönelik çalışmaların yapılması,
- Okulların ve sınıfların fiziksel imkanlarının iyileştirilmesi,
- Ailelerin okulda verilen eğitimleri desteklemesi için aile ile iş birliğinin yapılması,
- Üniversitelerde teorik bilgiden ziyade daha fazla uygulamaya eğitimlerine yer verilmesi; (a) Stajyer olarak özel eğitim okullarına yönlendirilmesi (b) Okul Öncesi, Özel Eğitim ve Beden Eğitimi lisans programlarına özel gereksinimli bireylerle ilgili hem teorik hem de uygulamalı derslerin artırılması ve her dönem konması, teorik ve uygulamalı derslerin her dönem konması (c) Okul deneyimi dersi içerisinde özel gereksinimli öğrencilerle daha çok zaman geçirebilecekleri bir ortam yaratılması.
- İl Gençlik ve Spor Müdürlükleri ile daha fazla iş birliği içinde bulunulmalıdır,
- Farklı engel gruplarına ait öğrenciler farklı sınıflarda yer almalı,
- Aileler spor konusundaki imkanları hakları konusunda bilgilendirilmeli,
- Okullar arası müsabakalarda özel gereksinimli bireylere yer vermelidir,
- Engelli öğrencilerin seviyelerine uygun etkinliklerin düzenlenmesi, öğrencilerin hazır bulunuşlukları ve bireysel farklılıklarının müfredatlarda göz önünde bulundurulması gerektiği konusunda görüş bildirmişlerdir.

Aile Bakış Açısı ile Beden Eğitimi Sınıflarında Yaşanılan Engeller

- Olumsuz öğretmen tutumları öğrencilerin önündeki en önemli engellerin başında gelmektedir.
- Olumsuz öğretmen tutumları, sınıfta arkadaşlarının özel gereksinimli bireyleri kabullenmekte ve onlara karşı önyargılı olmalarına neden olmaktadır,
- Yapamadığı sporlar ve aktiviteler öğrenci üzerinde kaygı oluşturmakta bu da sosyal hayata karışmalarına engel teşkil etmektedir.
- Öğretmenlerin ve okulların öğrenciyi kabul etmemesi sebebiyle birçok farklı okulda geçirmek zorunda kalması.

Aile Bakış Açısı ile Beden Eğitimi Sınıflarına Yönelik Çözüm Önerileri

- Sportif başarılar elde etmelerini sağlamak akranları tarafından kabul görmelerine katkı sağlar.

- Öğretmenlerin öğrenciyi olumlu yönleri ile ön plana çıkarması hem diğer öğretmenlerin hem de arkadaşlarının bakış açısını olumlu yönde geliştirir.
- Avrupa ülkelerinde olan yaşam koçu modelinin yaygınlaştırılması

Akademisyen Bakış Açısı ile Beden Eğitimi Sınıflarında Yaşanılan Engeller

- Beden Eğitimi öğretmenlerinin, ailelerin ve idarecilerin BE derslerinin ÖG çocuklarının bilişsel fiziksel ve sosyal alanlardaki gelişimlerine katkıları konusundaki bilgi eksiklikleri
- Öğretmen adaylarının mesleğe bu konuda yeterli bir şekilde atılamaması
- Özel eğitim öğretmenlerinin ücretli öğretmenler olduğu için sürekli değişmesi ve bu değişime çocukların ayak uyduramaması,
- Özel eğitim sınıflarının okullarda en kötü, kıyıda köşede kalmış sınıfların verilmesi,
- Öğretim programları ne kadar mükemmel hazırlanırsa hazırlansın, eğitim ortamlarında uygulanmadığı sürece hiçbir geçerliliği olmuyor.

Akademisyen Bakış Açısı ile Beden Eğitimi Sınıflarına Yönelik Çözüm Önerileri

- Özel eğitim sınıflarında beden eğitimi derslerin gölge öğretmen, stajyer öğretmen gibi beden eğitimi öğretmenine yardımcı olabilecek bir öğretmenin daha olması
- Okullar arası müsabakaların artırılması,
- Ailelerin ve okul idarecilerinin özel gereksinimli öğrencilerin spora katılımlarının yararları konusunda bilgilendirilmeleri
- Engelli sporlarının beden eğitimi ders programlarında yer alması,
- Öğretmen kılavuz kitaplarının hazırlanması,
- Birinci sınıftan itibaren beden eğitimi derslerine beden eğitimi öğretmenlerinin girmesi,
- Özel gereksinimlerle ilgili sertifikasyon çalışmaları yapılmalı,
- Staj uygulamalarının artırılması gerekmektedir,
- Öğretmenlerin ve akademisyenlerin teknoloji kullanımı konusunda yeterlik kazanmaları sağlanmalıdır,
- Hizmet içi eğitimlere önem verilmelidir,
- Türkiye genelinde ortak eğitimler ve çalışmalar yapılmalı bu sayede daha hızlı ilerleme sağlanabilir,
- Fizik tedavi uzmanlarının özel eğitim uygulamalarında beden eğitimi öğretmenleri ile birlikte çalışmalarının sağlanması,

- Üniversite öğrencilerinin tümüne bölüm ayırt etmeksizin özel eğitimle ilgili bir ders verilmesi zorunlu olması,
- Özel eğitim okullarında beden eğitimi öğretmenlerinin görev alması gerekmektedir.

ÇALIŞTAY GRUP 4: KAYNAŞTIRMA ÖĞRENCİLERİNİN BEDEN EĞİTİMİ DERSİNE KATILIMLARINI ENGELLEYEN ETMENLER, ÇÖZÜM YOLLARI

Kolaylaştırıcılar: Doç. Dr. Pelin Aksen Cengizhan*, Arş. Gör. Gönül Tekkurşun Demir**

Sekreteryaya: Antrenör Nesrin Tatar***

* Kırıkkale Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi Antrenörlük Eğitimi Bölümü

** Kafkas Üniversitesi Sarıkamış Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Spor Yöneticiliği Bölümü

***Kuşadası Gençlik Spor İlçe Müdürlüğü Hentbol Antrenörü

Katılımcı Sayısı: 61

GİRİŞ

Bu bölümde kaynaştırma öğrencilerinin beden eğitimi dersine katılımlarını engelleyen etmenler, çözüm yollarına ilişkin görüşlerin alınması amacıyla katılımcılara genel sorular yönlendirilmiştir. Bu bağlamda katılımcılara şu sorular yönlendirilmiştir:

1. Beden eğitimi öğretmenlerine lisans döneminde özel gereksinimli bireylere yönelik ya da özel eğitim ile ilgili sizce yeterli düzeyde eğitim veriliyor mu? Önerileriniz nedir?
 - a. Sizce yeni atanan beden eğitimi öğretmenlerinin uyarlanmış fiziksel aktiviteler ile ilgili yeterince donanımı var mıdır?
 - b. Beden eğitimi öğretmenlerine lisans döneminde kaynaştırma eğitimine yönelik yeterli düzeyde uygulama yaptırılıyor mu? ve özel öğrencilere nasıl yaklaşım göstermeleri gerektiği ile ilgili yeterli eğitim veriliyor mu?
 - c. Sizce yeni atanan beden eğitimi öğretmenleri uyarlanmış fiziksel aktiviteleri uygularken rekabet eşitliğini düzenlenebiliyor mu?
 - d. Sizce yeni atanan beden eğitimi öğretmenleri, özel gereksinimli çocuklar ile normal gelişim gösteren çocukların derslere eşit katılımlarını sağlayabiliyorlar mı?
2. Beden eğitimi dersinde kaynaştırma eğitimi ilişkin ne tür düzenlemeler yapılmalı?
 - a. Akran desteği

- b. Gölge öğretimi,
- c. Uyarlanmış uygulamalar
- d. Bireysel Eğitim Programı (BEP)
- e. Bireysel farklılıklara göre öğretim içeriği ile ilgili düzenlemeler?
- f. Rehberlik Araştırma Merkezlerinden yeterli bilgi akışı sağlanıyor mu?
- g. Beden eğitimi derslerinde kaynaştırma eğitiminde beden eğitimi öğretmeni, normal gelişim gösteren çocuğa sahip veliler, özel gereksinimli çocuğu alan veliler ve yönetim arasındaki iletişim ve yardımlaşma ne durumda?

3. Beden eğitimi ortamındaki fiziksel alt yapı koşulları sizce yeterli mi?

- a. Çocuğunuzun başarı duygusunu yaşaması için okulda yeterince imkan (materyal) var mı?
- b. Teknoloji desteklerinin mevcut durumu nedir?
- c. Öğretmen tarafından uyarlanmış malzeme kullanılıyor mu?

4. Çocuğunuzun/öğrencinizin beden eğitimi dersine katılımında motivasyon ve özgüven düzeyi nedir sizce?

- a. Sizce bu motivasyon kaynaklarının artırılması için öğretmen, öğrenci veya müdürlüğün neler yapması gerekir? Önerileriniz nedir?

MEVCUT SORUNLAR

- En büyük sorun olarak öğretmenlerin yetersiz ve donanımsız olması dile getirildi!
- Kaynaştırma öğrencilerinin beden eğitimi derslerine alınmaması
- Gölge öğretmenlerin sayısının artırılması
- Materyal eksikliğinin olması
- Okul idarecilerinin özel çocukların beden eğitimi derslerine katılımlarında öğretmen ve veli ile iş birliğine kapalı olması
- Velilerin çocuklarının özel gereksinimli olduğunu kabul etmemesi
- Lisans döneminde kaynaştırma eğitime yönelik uygulama derslerinin az olması
- Kaynaştırma öğrencileri için Bireysel Eğitim Programı (BEP) hazırlanmaması
- Normal gelişim gösteren öğrencilerin-velilerinin, özel gereksinim gösteren öğrencilere yönelik olumsuz tutumları
- Özel öğrencilerin velilerinin aşırı ilgili/ilgisiz olmasından kaynaklanan sorunlar (ebeveyn bilinçlendirilmesi eksikliği). Aileler diğer derslere ağırlık vererek beden eğitimi derslerini önemsemiyor. Bu durum çocuğa gerek fiziksel gerekse sosyal psikolojik açıdan zarar veriyor.

- Öğrencinin beden eğitimi derslerine katılımıyla ilgili diğer branş öğretmenleri ile işbirliği eksikliği
- Teknoloji destekleri eksikliği
- Beden eğitimi dersinin özel gereksinimli öğrenci üzerindeki olumlu etkilerine dair ebeveyn bilgisizliği
- Beden eğitimi öğretmenlerinin özel gereksinimli çocuklarla ilgili yetersizlikleri

ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

- Birinci sınıftan itibaren sınıf öğretmeni değil beden eğitimi öğretmenlerinin beden eğitimi derslerine girmesi gerektiği
- Çocukların bilişsel, duyuşsal, sosyal, psikomotor özelliklerini aynı anda geliştiren beden eğitimi dersinin önemi hakkında velilere bilgilendirme yapılarak, ortaokul ve lise düzeyinde beden eğitimi dersleri arttırılmalı, seçmeli değil zorunlu ders olmalı.
- Özel gereksinimli öğrenci velileri sporun gelişimsel katkıları konusunda bilinçlendirilmeli.
- Öğretmenler, öğrenciler, veliler ve yöneticilerin Sivil Toplum Kuruluşları ve Rehberlik Araştırma Merkezleri ile işbirliği içerisinde olması
- Öğretmeninden yeterli ilgiyi görmüyorsa, özel gereksinimli çocuğu olan veli çocuğunu öğretmene tanıtmalı ve beden eğitimi öğretmenin de çocuğun becerilerini kendi sınıfındaki öğrencilerine tanıtmasını talep etmeli.
- Beden eğitimi öğretmenine özel gereksinimli çocuğun kendini ifade etmesine fırsat vermesine ilişkin hizmet içi eğitim verilmesi gerektiği,
- Normal gelişim gösteren öğrencilerin ve ailelerinin özel gereksinimli öğrencilere yönelik olumlu tutum geliştirmelerini sağlayacak yöntemler izlenmeli. Örneğin veliler bir araya getirilmesi ve iş birliği tesis etmelerinin sağlanması
- Beden eğitimi dersinde tersine kaynaştırma uygulamalarına yer verilmeli
- Disiplinler arası iletişim temelinde beden eğitimi öğretmeni ve özel eğitim öğretmeni, diğer alan öğretmenleri beraber çalışmalı
- Teknoloji destekleri arttırılmalı
- Velilerin özel çocuklarından gerçekçi beklentiler oluşturmaları sağlanmalı
- Tıpkı aile hekimliği sisteminde olduğu gibi yasal düzenlemelerle özel çocuğu olan her aile için bir aile öğretmenin atanması
- Beden eğitimi dersinin özel gereksinimli çocukların sosyal gelişimi için önemi konusunda ailelerin ve öğretmenlerin bilinçlendirilmesi

- Özel gereksinimli çocukların velilerinin çocuklarının kaynaştırma sınıflarında zarar göreceğine ilişkin yanlış inançları değiştirilmeli
- Özel gereksinimli sporcular için spor kompleksi yapılmalı
- Üniversitelerde Öğretmenlik uygulaması I ve II dersleri gibi Özel Eğitim ve kaynaştırma dersleri, Uyarlanmış Beden Eğitimi ve Spor derslerinde de staj uygulaması yapılmalı
- Beden eğitimi öğretmenlerinin uyarlanmış fiziksel aktiviteler ile ilgili donanımı arttırılmalı
- Hizmet içi eğitim arttırılmalı ve bilgiler güncellenmeli
- Akran baskısının engellenmesi için önlemlerin alınması
- Beden eğitimi derslerine katılımıyla ilgili diğer branşlardaki öğretmenlerin işbirliği yapması gerektiği

ÇALIŞTAY GRUP 5: ÖZEL GEREKSİNİMLİ ÖĞRENCİLERİN OKUL DIŞI SPOR AKTİVİTELERİNE KATILIMLARINDAKİ SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Kolaylaştırıcılar: Dr. Berna Ramanlı* ,Dr. Duran Arslan**

Sekretarya: Merve Deniz Kara*** ,Meral Ay****

*Pamukkale Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi Antrenörlük Eğitimi Bölümü

**İstanbul Büyükşehir Belediyesi Spor Kulübü

***Pamukkale Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi Antrenörlük Eğitimi Bölümü Öğrencisi

****Pamukkale Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi Antrenörlük Eğitimi Bölümü Öğrencisi

Katılımcı Sayısı: 22

GİRİŞ

Bu bölümde okul dışı spor aktivitelerinin amaçları, hedefleri, aktivite seçimini etkileyen faktörler, okul dışında nerelerde spor yapılabileceği, hangi spor aktivitelerinin yapılabileceği, engelli spor federasyonları ve bu federasyonlarda aktif yapılan spor faaliyetleri hakkında kısaca bilgi verilmiştir.

Bu bölümde bedensel engelliler, görme engelliler, işitme engelliler ve özel sporcular olmak üzere dört farklı yetersizlik türü ele alınmıştır. Bu engel gruplarının sorunları ulaşım, tesisler, okullar, spor federasyonları, ekonomik ve diğer olmak üzere altı başlık altında toplanmıştır.

ÇALIŞTAY TARTIŞMA SORULARI

- Özel Gereksinimli Bireylerin okul dışı spor aktivitelerine katılımlarındaki ulaşım ile ilgili sorunlar nelerdir?
- Özel Gereksinimli Bireylerin okul dışı spor aktivitelerine katılımlarındaki tesisler ile ilgili sorunlar nelerdir?
- Özel Gereksinimli Bireylerin okul dışı spor aktivitelerine katılımlarındaki okullar ile ilgili sorunlar nelerdir?
- Özel Gereksinimli Bireylerin okul dışı spor aktivitelerine katılımlarındaki spor federasyonları ile ilgili sorunlar nelerdir?
- Özel Gereksinimli Bireylerin okul dışı spor aktivitelerine katılımlarındaki ekonomi ile ilgili sorunlar nelerdir?
- Özel Gereksinimli Bireylerin okul dışı spor aktivitelerine katılımlarındaki diğer sorunlar nelerdir?

MEVCUT SORUNLAR

Spor tesisleri ile ilgili sorunlar

- * **Tesislerin sayıca azlığı;** Özel gereksinimli bireylerin kullanabileceği az sayıda spor tesisinin olması spora katılımı da azaltmaktadır. Ayrıca spor tesisi sayısının artırılması tesislere ulaşım sorununu da çözecektir.
- * **Rezervasyon zorluğu:** Belediye ve GSGM ait Tesislerde özel gereksinimli bireylerin eğitimlerine uygun gün ve çalışma saati sıkıntısı mevcuttur. Haftada bir veya iki gün çalışma yeterli olmuyor. Veya çalışma gün ve saatinin sürekli değiştirilmesi engelli bireyleri zorlayabiliyor.
- * **Antrenör sorunu:** Gençlik Spor Bakanlığı bünyesinde birçok antrenör mevcuttur. Ancak özel gereksinimli bireylere yönelik eğitim alan antrenör bulmakta sıkıntı yaşanmaktadır.
- * **Personelin eğitim sorunu:** Tesiste çalışan personelin özel gereksinimli bireylerle ilgili bilgi ve becerilerinin olmayışı sıkıntılara sebep olabiliyor. Örneğin işaret dilini bilmemesi işitme engelli bir birey için iletişim kurmada sıkıntı oluşturabiliyor.
- * **Erişilebilirlikle ilgili sorunlar:** Tesisle ilgili tesisin girişi, soyunma odaları, tuvaletler, duşlar, spor salonu gibi yerlere erişilebilirlik sıkıntı olabilmektedir.

Ulaşım ile ilgili sorunlar

* **Spor Tesislerine Ulaşım:** Spor tesislerinin toplu ulaşım noktalarına uzak olması, özel gereksinimli bireylerin spor tesisine ulaşımını zorlaştırmaktadır. Özellikle görme engelli bireylerin tesise kadar yürümesi ya da bedensel engelli bir bireyin tekerlekli sandalye ile tesise ulaşması zor olabiliyor.

* **Toplu ulaşım araçlarının özellikleri:** Toplu ulaşım araçlarını kullanmak zorunda kalan özel gereksinimli bireyler, araca binerken veya inerken zorlanabiliyor. Ayrıca toplu ulaşım araçlarında işitsel uyarıların olmaması görme yetersizliği olan bireyler için sorun olabiliyor.

* **Maddi sorun:** Toplu ulaşımın bulunmadığı spor tesislerine taksi veya özel araçla gitmek ailelerin bütçesini zorlayabiliyor. Bunu ödeyemeyecek ailelerin çocukları spordan uzak kalabiliyor.

* **Sürücülerin negatif bakış açısı:** Ulaşım aracını kullanan sürücülerin araçlara engellileri almak istememeleri. Örneğin bedensel engelli bir çocuğun tekerlekli sandalyesini alıp bagaja koyması bile zor gelebiliyor.

Olumsuz Tutumlar

• **Genel tutumlar:** İnsanların özel gereksinimli bireylere karşı negatif bir bakış açısı ile yaklaşması hem bireylerin hem de ailelerin sosyalleşmesine ve spor yapmasına engel olabilmektedir. Aslında bunun nedeni bilinmezliğe karşı duyulan korkudur. Örneğin; bulaşıcı olabilir veya saldırabilir gibi.

• **Özel spor tesislerinin özel gereksinimli bireyleri kabul etmemeleri:** Özel spor tesislerinin müşteri kaybetme endişesinden dolayı, engelli bireyleri ücret ödemelerine rağmen kabul etmemeleri söz konusu olabiliyor. Örneğin otizmli bir çocuğu tesis kabul ederse diğer müşteriler bundan rahatsız olabilir, müşteri kaybedebiliriz düşüncesi ile tesise kayıt alınmayabiliyor.

Okullarda Spor

• **Elit spor yapan özel sporcuların giremedikleri derslerden muaf tutulmaması:** Elit spor yapan özel sporcular haftada altı gün antrenman yapabiliyorlar. Bu durumda giremedikleri derslerden muaf tutulmadıkları için ya eğitimleri ya da spor eğitimleri geri kalabiliyor.

• **Okul idaresinin okul dışındaki spor tesisi ve kulüplerle iletişimi:** Okul idaresinin okul dışında spor tesisi ve kulüplerle ortak çalışma yapmaması spora yeteneği olan özel gereksinimli bireylerin yönlendirilmesini engelleyebiliyor.

- **Okul bittikten sonra özel gereksinimli bireylerin eğitimi:** Okul bittikten sonra özel gereksinimli bireylerin sportif ve sosyal hayatları için hiçbir çalışma yapılmıyor.
- **Okullarda spor kulübü kurulması:** Özel gereksinimli öğrencilere yönelik Spor Kulübü kurma girişimleri, eğitim programlarının ayarlanamaması ya da olumsuz tutumlar sonucu sonuçlanmayabiliyor.

Federasyonlar

- **Federasyonların amatör ve profesyonel sporculara desteği:** Engellilere yönelik Federasyonların Branş Federasyonlarından ayrı değerlendirilmesi işleyişte aksaklıklara sebep olabiliyor. Örneğin; amatör ve profesyonel sporculara ekonomik ve tesis desteği verememeleri gibi.
- **Özel gereksinimli bireylere yönelik düzenlenen organizasyon sayısı:** Özel gereksinimli bireylere yönelik senede sadece bir organizasyon düzenlenmesi spora katılımı azaltmakta, motivasyonu düşürmektedir.
- **Özel Sporcular antrenörlük belgesi alımının zorluğu:** Antrenörlerin engelliler ile ilgili eğitimden geçmesine yönelik çalışmalar, istenilen verimi karşılayamıyor. Özel Sporcular antrenör belgesi için açılan kursların maliyetini (katılım ücreti, konaklama ücreti gibi) karşılamak zor oluyor.
- **Organizasyonlara katılım izni:** Her kulüpten maksimum iki sporcunun organizasyona katılmalarına izin verilmesi ve diğer sporcuların yarışmalara katılmalarına izin verilmemesi mağduriyete neden olmakta ya da farklı kulüplerde sporcuların yarıştırılmasına yol açmaktadır.
- **Spor müsabakalarında Federasyonların organizasyon ile ilgili maliyetleri karşılaması:** Spor müsabakalarında sadece sporcuların ücretlerinin karşılanması, refakatçi veya ailenin ücretinin ödenmemesi
- **Amatör ve yeni başlayan sporculara federasyon desteği:** Amatör ve yeni başlayan sporculara federasyon destek veremiyor. Bu sporcuların yetişebilmesi için tesis, malzeme, antrenör gibi desteklere ihtiyaç bulunmaktadır. Bu sporcular için kulüpleri ve federasyon destek sağlayamıyor.
- **Sporculara psikolog, fizyoterapist, özel eğitim uzmanı gibi desteklerin verilmemesi:** Özellikle elit sporculara müsabakalarda başarı elde edebilmek için psikolog, fizyoterapist, özel eğitim uzmanı gibi desteklerin verilmesi gerekiyor.

- **Ulaşımında sadece otobüs ücretinin karşılanması:** Ücret ödenirken ulaşımında sadece otobüs ücretinin karşılanması, uçak bileti giderlerinin karşılanmaması. 10-15 saat süren yolculuklar özellikle otizm, down sendromlu veya omurilik yaralanması olan bireyler için zorlayıcı olmaktadır.
- **Federasyon yönetim kurulu ve idarecilerin belirlenmesi:** Federasyon yönetim kurulu ve idarecilerin özel gereksinimli bireylerle ilgili bilgi ve becerilerinin olması daha doğru bir planlama yapılmasını sağlayacaktır.
- **Organizasyonun düzenlendiği şehirden katılım sorunu:** Organizasyonun düzenlendiği şehirden katılım sağlayan spor kulüplerine federasyon destek sağlanmıyor. Ancak organizasyonun yapılacağı ilçeye uzak olan sporcular ulaşım sorunu, motivasyon eksikliği, paylaşımlardan uzak kalma gibi sorunlar yaşayabiliyor.
- **Özellikle Down sendromlu ve otizmlili bireylerin destek ekibi ücretleri sorunu:** Yaşam koçu, gölge öğretmen veya yardımcı eğitimci gibi down sendromlu veya otizmlili bireylere destek sağlayan ekibin ücretlerinin ailelerin karşılaması, ailelerin büyük bir kısmının bu desteği verememesi veya ödemekte zorluk çekmeleri eğitimlerini aksatmaktadır.
- **Ailelerin bireysel dersler için ödeme güçlerinin olmayışı sorunu:** Okulda, belediyelerde veya kulüpte verilen eğitimin yetersiz olmasına bağlı aileler bireysel ders aldirmek zorunda kalabiliyor. Ancak ailelerin bu ihtiyacın karşılanabilmesi için ailelerin ödeme güçlerinin olmayışı bireylerin eğitimlerini aksatabilmektedir.
- **Spor malzemelerinin pahalı olması sorunu:** Spor malzemelerinin ekonomik durumu olmayan aileler için ödemeyecek kadar pahalı olması spora katılımı azaltmaktadır.
- **Lisans çıkartılırken sağlık raporu sorunu:** Lisans çıkartılırken bedensel ve özel gereksinimli bireyler için zorluk çıkartılması, doktorların sorumluluk almak istememesi, çok fazla tetkik istenmesi ve bunun getirdiği ekonomik yük aileleri zorlamaktadır.
- **Özel spor salonlarının ücretlerinin fazla olması sorunu:** Özel gereksinimli bireye en yakın olan spor salonu özel bir spor salonu olmasına karşı ücreti fazla olması nedeniyle oraya gidemiyor.
- **Ailelerle iletişim:** Antrenörlerin ve ailelerin psikolojik desteğe ihtiyaçları var. Engelli bir bireyle devamlı yaşadığınız zaman normal gelişim gösteren bireylere de onlara davrandıkları gibi davranabiliyor. Psikolojik olarak bitmiş durumlara geliyorlar. Engelli bireylerin ailesi kaderiyle baş başa bırakılmamalı. Hangi engel olursa olsun hem aileleri hem antrenörleri psikolojik destek alması gerekiyor. Ailelerin dinlenme saatleri olması gerekiyor.

ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Ulaşım Araçları

- Toplu ulaşım araçlarının güzergahları spor tesislerine daha yakın olacak şekilde düzenlenebilir.
- Toplu ulaşım araçlarının kullanılabilirliği özel gereksinimli bireylerin ihtiyaçlarına göre tasarlanabilir. Özellikle bedensel engelliler için araca binip inme aparatları bulunabilir ve araç içinde görme engelliler için işitsel uyarılar olabilir.
- Maddi yetersizlik içinde bulunan ailelere ulaşım desteği verilebilir. Ayrıca yerel yönetimlerden servis desteği alınabilir.

Tutumlar

- İnsanlar özel gereksinimli bireyler hakkında bilgi sahibi olurlarsa negatif bakış açıları değişecektir. Bunun için de daha fazla halk eğitimi yapılabilir.
- Ulaşım aracını kullanan sürücülere özel gereksinimli bireyler hakkında bilgilendirme yapılabilir.

Spor Tesisleri

- Özel gereksinimli bireylerin de kullanabileceği daha fazla spor tesisi faaliyete geçirilebilir.
- Spor tesislerinde özel gereksinimli bireylerin eğitimler için pozitif ayrımcılık yapılarak daha fazla gün ve çalışma saati belirlenebilir.
- Özel gereksinimli bireylere yönelik eğitim alan antrenör istihdamı sağlanabilir.
- Tesiste çalışan personele özel gereksinimli bireyler hakkında bilgilendirme yapılabilir. Tesiste en az bir tane işaret dili bilen bir personel bulundurması sağlanabilir.
- Tesislerle ilgili erişilebilirlik değerlendirilirken sadece bedensel engelliler değil görme engelliler ve otizmli bireylerde dikkate alınmalıdır. Böyle bir birey tesisi kullanıyorsa mümkün olduğu kadar tesis içinde değişiklik yapılmamalıdır.

Okullar

- Elit spor yapan özel sporcuların tespit edilerek eğitim ve spor eğitim programları özel olarak planlanabilir.

- Okul idaresi okul dışında spor tesisi ve kulüplerle ortak çalışmalar yaparak özel gereksinimli bireylerin spor eğitimleri yeteneğine uygun daha doğru planlanabilir.
- Özel gereksinimli bireylerin hem psikolojik hem de fiziksel sağlıkları için hayatları boyunca spor yapmaları gerekmektedir. Buna yönelik olarak gerekli imkanların sağlanması için Gençlik ve Spor İl Müdürlükleri ve Belediyelerin ortak çalışma yapmaları önem kazanmaktadır.
- Eğitim ve spor eğitimi programları eşgüdümlü ayarlanabilir.

Federasyonlar

- Antrenörlük kursların maliyetlerinin en azından konaklamaların federasyonlar tarafından karşılanması sağlanabilir.
- Federasyonların amatör ve profesyonel sporculara desteği konusunda bakanlık nezdinde çalışmalar yapılabilir. Ekonomik boyutu için Engelli Federasyonlarında reklam ve pazarlama ile ilgili bir birim oluşturularak her branş için bu birimlerin aktif çalışması sağlanabilir.
- Özel gereksinimli bireylere yönelik daha fazla organizasyon düzenlenebilir. İller arası yarışmalar, bölgesel yarışmalar ve Türkiye Şampiyonası gibi yaş kategorilerine ayrılarak organizasyonlar düzenlenebilir.
- Ekonomik sorunlar çözülüp daha fazla sporcuya katılma şansı verilebilir.
- Yanında refakatçi olması gereken sporcuların refakatçilerinin organizasyon maliyeti federasyon tarafından karşılanabilir.
- Özel gereksinimli sporcuların sayısının artırılabilmesi için bu konuda faaliyet gösteren kulüplerin teşvik amaçlı federasyon tarafından desteklenmesi sağlanabilir.
- Sporculara psikolog, fizyoterapist, özel eğitim uzmanı gibi desteklerin verilmesi konusunda Federasyonlar destek verebilir.
- Sporcunun ihtiyacına yönelik ulaşım şekli belirlenebilir ve hangi tür ulaşım kullanması gerekiyorsa onun federasyon tarafından karşılanması sağlanabilir.
- Organizasyonun düzenlendiği şehirden katılım sağlayan spor kulüplerine federasyon destek sağlanmıyor. Bu sporcular da organizasyona katılan ve diğer illerden gelen sporcular gibi federasyon desteği alabilmesi sağlanabilir. Konaklama gibi
- Federasyonlar ve yerel yönetimlerce özellikle Down sendromlu ve otizmlili bireyler için destek personel ücreti sorununun çözümü için, bu bireyler tespit edilerek gerekli desteğin verilmesi sağlanabilir.

- Ailelerin bireysel dersler için ödeme güçlerinin olmayışı sorunu için federasyonlar ve yerel yönetimlerce bu bireyler tespit edilerek gerekli desteğin verilmesi sağlanabilir.
- Spor malzemelerinin ekonomik durumu olmayan aileler için ödemeyecek kadar pahalı olması spora katılımı azaltmaktadır. İl Müdürlüklerinin ve spor kulüplerinin bu bireyleri tespit ederek gerekli desteğin verilmesi sağlanabilir.
- Lisans çıkartılırken sağlık raporu sorunu için, federasyonlar ve yerel yönetimlerce bu bireyler tespit edilerek gerekli desteğin verilmesi sağlanabilir.
- Özel gereksinimli birey evine yakın bir spor salonu olmasına rağmen bu spor salonu özel olduğu için maddi gerekçelerle bu hizmetten yararlanamıyor. İlgili kurumlar tarafından gerekli incelemeler yapılarak destek sağlanabilir.
- İl Müdürlüklerinin ailelere ve antrenörlere destek vermesi, konuyla ilgili eğitim programları hazırlayarak yürürlüğe koyması sporcu yetiştirme yönünden önemli bir katkı sağlayacaktır.

Tüm bu çözüm önerileri sonucunda; özel gereksinimli bireylerin okul dışı spor aktivitelerine katılımı artacaktır. Böylelikle daha fazla özel gereksinimli bireye buldukları yerleşim alanında daha fazla spora katılım şansı verilecek ve böylece toplumla bütünleşmeleri sağlanmış olacaktır.

ÇALIŞTAY GRUP 6: ÖĞRETMEN YETİŞTİRME PROGRAMLARINDA "ENGELLİLER İÇİN BEDEN EĞİTİMİ DERSİ" UYGULAMALARI İÇİN STANDART OLUŞTURMA

Kolaylaştırıcılar: Doç. Dr. Halil SAROL*, Dr. Yeşim GÖKGÖZ**

Sekretarya: Arş. Gör. Rıfat Keren GÜRKAN***, Arş. Gör. Ömer Barış KAYA****

*Kırıkkale Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi Spor Yöneticiliği Bölümü

** Beden Eğitimi Öğretmeni

*** Kırıkkale Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi Rekreasyon Bölümü Araştırma Görevlisi

**** Kırıkkale Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi Antrenörlük Eğitimi Bölümü Araştırma Görevlisi

Katılımcı Sayısı: 21

GİRİŞ

Öğretmen Yetiştirme Programlarında "Engelliler için Beden Eğitimi Dersi" Uygulamaları için Standart Oluşturma kapsamında, ülkemizdeki ders kapsamındaki öğretmen yetiştirme programlarının mevcut durumu incelenmiştir. Bu kapsamda ülkemizde, Spor Bilimleri Fakülteleri kapsamında temelde Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümlerinde ve Engellilerde Beden Eğitimi ve Spor Eğitimi Bölümlerinde öğretmen yetiştirildiği ayrıca, Antrenörlük Eğitimi Bölümü, Spor Yöneticiliği Bölümü ve Rekreasyon Bölümlerinde de bu konuda dersler olduğu görülmektedir. Spor Bilimleri Fakülteleri kapsamında, Spor Bilimleri Fakültelerinde Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümlerinde 2018 yılındaki Yükseköğretim Kurulu tarafından değiştirilen müfredat kapsamında Engelliler için Beden Eğitimi ve Spor Dersinin adı Uyarlanmış Beden Eğitimi ve Spor adını almıştır. Yine Antrenörlük Eğitimi Bölümü, Spor Yöneticiliği Bölümü, Rekreasyon Bölümlerinde de özel gereksinimli bireylere yönelik dersler bulunmaktadır. Ayrıca, daha önce Engellilerde Egzersiz ve Spor Eğitimi Bölümlerinin adı "Engellilerde Beden Eğitimi ve Spor Eğitimi" olarak değiştirilmiştir.

Bu doğrultuda çalıştay grubu 6 kapsamında ülkemizdeki "Öğretmen Yetiştirme Programlarında "Engelliler için Beden Eğitimi Dersi" Uygulamaları için Standart Oluşturma" konusunda mevcut sorunlar ve çözüm önerileri incelenmeye çalışılmıştır.

ÇALIŞTAY TARTIŞMA SORULARI

1.Öğretmen Yetiştirme Programlarında "Engelliler için Beden Eğitimi Dersi" Uygulamaları için Standart Oluşturma konusunda ne gibi sıkıntılar çekilmektedir?

2.Öğretmen Yetiştirme Programlarında "Engelliler için Beden Eğitimi Dersi" Uygulamaları için Standart Oluşturma konusunda neler yapılmalıdır

MEVCUT PROBLEMLER

- Mevcut bir ders işleme standardın olmayışı,
- Uygulama derslerinde özel gereksinimli bireylere öğretme deneyiminin sağlanamaması
- Paydaş kurum ve kuruluşlar ile iş birliğinin az ya da hiç olmaması.

DERS KAPSAMINDA YAPILAN ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

İş birlikleri

- Sivil toplum örgütleri ile iş birliği yapılarak, özel gereksinimli bireyler için beden eğitimi derslerinde, özel gereksinimli bireyler ve üniversite öğrencileri bir araya getirildiği bir ders sistemi oluşturulmalı.
- Üniversitelerin özel eğitim kurumları ve sivil toplum kuruluşları ile protokol yaparak uygulamalı derslerin güvence altına alınması.
- İş birliği protokolleri ile staj etkinlikleri gibi konularda üniversite öğrencilerinin özel eğitim kurumları ve sivil toplum kuruluşlarında görev alabilmelerini sağlamak.
- Her farklı engel grubu için disiplinler arası iş birliği gerçekleştirilerek eğitim programlarının hazırlanması
- Uygulamalı dersler ve özel yetenek sınavları için özel eğitim bölümleri ile iş birliği yapılması.
- Özel Sporcular Federasyonu ile iş birliği yapılarak, akreditasyon denetleme kurulu oluşturulmalı.

Milli Eğitim

- Milli Eğitim'de beden eğitimi öğretmeni olarak görevlendirilen kişilerin Spor Bilimleri Fakültesi mezunlarından oluşması.
- Özel eğitim okullarına beden eğitimi öğretmeni atamalarında adaylar değerlendirmeye tabi tutulmalı ve yeterlilikleri bir sertifika ile belgelenmeli.

Mesleki Hazırlık

- Mesleki hazırlık kapsamında farklı engel gruplarına yönelik beden eğitimi ve spor ders içeriklerin oluşturulması ve lisans öğrencilerinin yetkin bir şekilde mezun olması
- Spor Bilimleri Fakültesi bölümlerinde alana yönelik teorik derslerin yanında uygulamalı derslerin sayısı ve saatleri artırılmalıdır.
- Engelliler için beden eğitimi ve spor dersinde, özel gereksinimli bireyler ve normal gelişim gösteren bireylerin bir araya getirilmesi sağlanmalı ve uygulamalar Türkiye geneline yayılmalı.
- Teorik ve uygulamalı derslerde güncel teknolojilerin kullanılmasına dikkat edilmeli.

- Engelliler için Beden Eğitimi ve Spor Dersinde farklı engel gruplarına yönelik ayrıntılı bilgiler üniversite öğrencilerine hem teorik hem de uygulamalı alanlarda aktarılmalı.
- Uygulama öncesi lisans öğrencilerinin davranış problemleri ile ilgili eğitim almalarının sağlanması
- Engellilerde egzersiz ve spor bilimleri bölümlerinde müfredatlar güncellenmeli ve müfredat birliği oluşturulmalı. Dersler ilgili uzmanlık alanına sahip öğretim elemanları tarafından verilmeli.
- Ders dışı rekreasyonel amaçlı fiziksel aktivite ve spor programları yapılarak ders süreci desteklenmelidir.
- Evlerinden çıkamayan özel gereksinimli bireylerin evlerine ziyaretler yapılarak, bireyin çeşitli fiziksel aktivitelere katılımı sağlanmalı ve ebeveynler de bu konuda bilinçlendirilmeli.
- Ebeveynlerin bilgileri ve görüşleri doğrultusunda anket çalışmaları ve nitel çalışmalar yapılarak ile akademik alanın desteklenmesi.

DERS DIŞI YAPILAN GENEL ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

- Erasmus programlarında özel gereksinimli bireylere yönelik eğitim veren üniversite ve bölümlere, üniversitelerimiz öğrencilerinin ilk olarak bilgilendirilmesi ve ilerleyen süreçte de yönlendirilmesinin sağlanması.
- Bölümlerimizde yer alan işitme engelli öğrencilerin kendi alanlarına yönelik olarak kurumlarda görevlendirilmesi.
- Özel gereksinimli bireyler için beden eğitimi ve spor alanına yönelik kongrelerin sayılarının artırılması, düzenli aralıklarla gerçekleştirilmesi ve tanıtım/duyurularının yapılması.
- İşaret dili çevirisi kullanılmayan ilgili araştırmalar konusunda hakem, editör ve etik komisyonların uyarılması.
- Federasyonların ve benzeri kurumların vermiş olduğu spor ve fiziksel aktiviteye yönelik sertifikaların üniversitedeki uzmanlar tarafından değerlendirilmesi.
- Ebeveynler bilgilendirilerek ev içi egzersizlere yönelik bilgilendirme eğitimleri verilmeli. Çeşitli seminerler ve toplantılar yolu ile özel gereksinimli çocuk ailelerini fiziksel aktivite ve sporun faydaları konusunda bilgilendirmek.

Yukarda maddeler halinde belirtilen hususlar, üniversitelerimizin Spor Bilimleri Fakültelerinde öğretmen yetiştiren program yöneticileri, bu alanda dersleri yürüten öğretim elemanları, alan uzmanları, özel eğitim kurumları temsilcileri ve benzeri kurumlar ile bir araya gelerek standart bir program üzerinde çalışılması gereğini ortaya koymaktadır.

Diğer yandan bir iş birliği protokolü ile özel eğitim kurumları ya da sivil toplum kuruluşları ile işbirliği yapılarak uyarlanmış beden eğitimi dersinde özel gereksinimli bireyler ve üniversite öğrencilerinin bir araya getirildiği bir sistemin oluşturulmasının altı çizilmiştir. Yine bu kapsamda özellikle Milli Eğitim Bakanlığı, Milli Eğitim İl Müdürlükleri, ilgili federasyonlar ile bu tip işbirliklerinin artırılması ve ortak amaç doğrultusunda hareket edilmesi büyük önem taşımaktadır.

Bir başka önemli bir husus olarak ders içeriklerinin güncellenmesi, ders saatlerinin ve özellikle uygulama saatlerinin de artırılarak lisans öğrencilerine deneyim fırsatı sağlanması önerilmektedir. Buna ilaveten ders dışı rekreasyonel amaçlı fiziksel aktivite programları gerçekleştirilerek hem lisans öğrencilerine hem de özel gereksinimli bireylere yönelik iyi modellerin geliştirilmesi sağlanmalıdır.

ÇALIŞTAY GRUP 7: ÖZEL GEREKSİNİMLİ ÇOCUK VE YETİŞKİNLERDE SPOR BRANŞI SEÇİMİ VE SINIFLANDIRMA

Kolaylaştırıcılar: Prof. Dr. Nevin A. Güzel*, Dr. Mehmet Özsarı**

Sekretarya: Arş. Gör. Fzt. Gamze Çobanoğlu***, Arş. Gör. Fzt. Ali Zorlular****

*Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü

**İstanbul Büyükşehir Belediyesi Spor Kulübü

*** Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesinde Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü
Araştırma Görevlisi

**** Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesinde Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü
Araştırma Görevlisi

Katılımcı Sayısı: 26

GİRİŞ

Bu bölümde işitme engelliler, görme engelliler ve özel sporcular olmak üzere üç farklı yetersizlik türü ele alınmıştır.

İşitme engelliler

0-20; 21-35; 35-55; 56-70; 71-90; 91-...dB

Görme engelliler

Görsel keskinlik;6/60 veya daha az

Görsel alan;20'den daha az olanlar

Özel Sporcular

0-20; 20-35; 36-51; 52-67; 67-70; 70-79; 110-...; 130-...

Fiziksel (ortopedik) veya bedensel engelliler

Sınıflandırma, sporcunun fonksiyonel kapasitesi, oyun içindeki performansı, tekniği ve patolojisi dikkate alınarak yapılan medikal bir değerlendirme olarak tanımlanmaktadır. Sınıflandırma sistemi, engelli bireylerin paralimpik spor branşları için uygun olup olmadığını ve eğer uygun ise aktivite limitasyonuna göre bu branş içerisinde hangi spor sınıfında mücadele edeceğine karar verir.

Bedensel engelli sporcularda en sık karşılaşılan patolojiler CP ve ilgili patolojiler, medulla spinalis lezyonlu kişiler ve amputelerdir.

Minimal engellilik ; Alt ekstremit motor paralizisi (2x40) (-10), Üst ekstremit motor paralizisi (2x60) (-20), Eklem mobilitesi, Alt ekstremitde kısalık (7cm), Sırt ve gövde bozukluğu, Dismelia **şeklinde görülebilmektedir.**

Tokto 2020 de 22 ayrı branşta sporcular yarışacak olmasına rağmen, ülkemiz bugün itibarıyla yalnızca okçuluk, atıcılık, atletizm, yüzme, masa tenisi, TS basketbol, taekwondo ve goalball branşlarında temsil edilecektir.

ÇALIŞTAY TARTIŞMA SORULARI

- Spor yapabilecek engelli bireylerin belirlenmesi nasıl olmalı?
- Sınıflandırma bu sürecin hangi aşamasında olmalı?
- Tüm spor branşlarına katılım nasıl artırılabilir?

MEVCUT PROBLEMLER

- Engelli verilerinin eksikliği ve tarama programlarının yetersizliği ve dolayısıyla engelli bireylere ulaşılmasındaki güçlükler

- Özellikle küçük yerleşim yerlerinde engellilerin erişimine uygun tesislerin yetersizliği, antrenöre ve ekipmana ulaşım zorluğu
- Engelli sporlarında tüm branşlarda ulusal ve uluslararası düzeyde yeterli sınıflandırmacı olmaması
- Özel gereksinimli sporcu adaylarının sınıflandırılması ve branşlaştırılması konusunda belirli bir plan ve programımızın hali hazırda bulunmaması
- Engelli branşlarında antrenör eğitim programları içerisinde sınıflandırma ile ilgili yapılan eğitimin yetersizliği
- Engellilerle çalışan antrenör sayısının azlığı
- Bakanlıklar, federasyonlar, yerel yönetimler, üniversiteler ve bazı sivil toplu kuruluşları arası etkileşimin sağlanamaması
- Tüm bunların sonucu olarak paralimpik oyunlara katılma şansı yakalayan sporcu sayısının az olması
- Uluslararası komitelerde Türkiye'den yeterince temsilci olmaması

ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

- Bakanlık, yerel yönetimler ve federasyonların iş birliği ile tarama programlarının tüm özel gereksinimli bireyleri kapsayacak şekilde geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması. Böylece güncellenen istatistiki verilerle özel gereksinimli bireylerden spor yapabileceklerin belirlenmesi, sınıflandırılması ve spora yönlendirilmeleri mümkün olabilecektir.
- Özel gereksinimli bireyler erişiminin mümkün olabildiği tesis, ekipman ve tüm lojistik desteği sağlayacak ekonomik kaynakların artırılmasını sağlamak.
- Hekim ya da fizyoterapistlerden olması zorunluluğu bulunan ulusal ve uluslararası düzeyde sınıflandırmacı sayısını artırmak amaçlı ilgili meslek gruplarını kapsayan eğitim programlarına ağırlık vermek. Mevcut sınıflandırmacıların eğitimlerinin artırılması ile yeni sınıflandırmacı eğitimlerinin ilgili federasyonlar tarafından daha sık gerçekleştirilmesinin sağlanması.
- Yerel yönetimlerin engellilerle ilgili birimlerinde ilgili il ve ilçe sınırları içerisinde tarama programlarını, ardından sınıflandırmalarını yapan en son olarakta belirlenen özel gereksinimli bireylerin antrenman programlarını gerçekleştiren fizyoterapist, antrenör ve psikolog gibi meslek gruplarının istihdamının sağlanması.

- Özel gereksinimli bireyler ile çalışan ve bu konuda deneyim kazanmış antrenör sayısının ve eğitimlerinin artırılması.
- Özel gereksinimli bireylerle çalışan tüm branşlardaki antrenör eğitim programları içerisine daha geniş anlamda sınıflandırma eğitim programlarının eklenmesi.

Tüm bu çözüm önerileri sonucunda; özel gereksinimli bireylerle ilgili daha net veriler elde edilmiş olacak, içlerinden spor yapabilecek olanlar buldukları lokasyonda uygun branş ve doğru sınıfta mücadele etme şansı yakalayacak ve böylece topluma entegrasyonları ile hem tıbbi hem de sosyal rehabilitasyonlarına önemli katkılar sağlanmış olacaktır.

SONUÇ

Çalıştayda; (a) Erken çocukluk döneminde özel gereksinimli çocukların motor becerilerinin geliştirilmesi , (b) Beden eğitimi dersinde bütünleştirme uygulamaları yolu ile okul kültürünün geliştirilmesi , (c) Özel eğitim sınıfı ve özel eğitim okullarında beden eğitimi dersleri, (d) Kaynaştırma öğrencilerinin beden eğitimi dersine katılımları, (e) Özel gereksinimli öğrencilerin okul dışı spor aktivitelerine katılımları, (f) Öğretmen yetiştirme programlarında “Engelliler İçin Beden Eğitimi Dersi” uygulamaları için standart oluşturma, (g) Özel gereksinimli çocuk ve yetişkinlerde spor branşı seçimi ve sınıflandırma konuları ele alınmıştır.

Her bir konu başlığı çerçevesinde saptanan sorunlar mevcut durumu ortaya koyarken, geliştirilen öneriler özel gereksinimli öğrencilerin beden eğitimi ve spora eşit ve tam katılımları için bize bir yol haritası çizmiştir. Çalıştay raporu bu haritanın en önemli aktörleri olarak Milli Eğitim Bakanlığı, Gençlik ve Spor Bakanlığı ve Üniversitelerin Spor Bilimleri Fakültelerinin rollerine dikkat çekerken, paydaşlar olarak sivil toplum örgütleri, özel gereksinimli bireyler ve ailelerin katılımının önemini vurgulamaktadır.

Sonuç olarak özel gereksinimli öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine tam ve eşit katılımları ancak temel aktörlerin ve paydaşların bir araya gelerek güçlü bir işbirliği yapması ile mümkün görünmektedir.